

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un sir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumără și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

O sută de ani.

Una din cele mai dintâiu datorii ale noastre e să lămurim pe frații nostri de pe la sate asupra mersului lucrurilor, să-i ținem mereu în cunoștință despre greutățile ce întâmpină neamul nostru în nisuița lui de înaintare și să le dăm socoteală despre faptele noastre, ca să-i întărim în credință, că ținem prea mult a fi vrednici de iubirea și de încrederea lor.

Am chibzuit, că prin împlinirea acestei datorii vom da cea mai potrivită cinste țilei de astăzi, în care se împlinesc o sută de ani, decând Împăratul Iosif II a poruncit să li se spună iobagilor din Ardeal din partea lui cuvintele:

„milostivesce nădejduim, că ei vor răspunde părintescului nostru cuget și cu strădania lor și deprinderea lor cu tot din adinsul la agonisitură, pentru binele cel de obște și fericirea lor și a rămășițelor lor din toată puterea lor înainte a o urni se vor sili“.

Ne adresăm dar și de astădată cu frățescă dragoste la cărturarii nostri de pe la sate și îi rugăm să le facă tuturoră împărtășire despre această dare de seamă a noastră.

Iobăgia ungurească.

În timpul domniei turcesci Ardealul se întindea până la Caransebeș, Lugoj, Lipova, Ineu, Oradea-mare și Sătmar, adică cuprindea aproape toată partea locuită de Români a țărilor coroanei ungare. Mai departe, Bănatul Timișorilor, Granițele și Țeara-Ungurească erau stăpânite de Turcii, care aveau un pașă la Buda, și numai părțile despre apus și meadă-noapte se aflau sub stăpânirea Împăratului. Ardealul nu era stăpânit de Turci, dar le plătia tribut Sultanilor și Voievozii lui erau puși de Poartă în scaun.

Acum două sute de ani, la 1683, Turcii ajunseseră atât de puternici, încât au înaintat cu oaste numeroasă până la Viena, au tăbărit asupra acestui oraș și numai regele Poloniei Ioan Sobieski, care a sosit la timp cu oastea lui la Viena, a scăpat atunci țările nemțesci de plaga păgânilor.

Retrăgându-se Turcii de sub zidurile Vienei, Împăratul a făcut legătură cu regele Poloniei, cu Republica Venetiei și în urmă și cu Țarul Rusiei, că se vor ridica cu toții de odată asupra Turcilor și nu vor pune armele din mână până ce nu vor fi frânt puterea turcească. În timpul acestui război, care a ținut aproape douăzeci de ani, Maghiarii au fost desbinați. Unii dintre dînșii au ținut cu Împăratul, cei mai mulți însă, în frunte cu Tököly și cu Rákóczy, erau uniți cu Turcii. Deși erau însă, spriginiți de regele Franței, care era mare dușman al Împăratului Leopold I, rebelii n'au putut face nici o treabă și Rákóczy a perit ca vai de el în pribegie.

Împărăția avea pe timpul acela un mare general, prințul Eugen de Savoia, care i-a înfrânt pe Turci în mai multe bătălii, cea mai crâncenă la Zenta, și i-a silit să ceară pace. Pacea s'a încheiat la anul 1699 în Carlovitz, și în virtutea acelei păci Turcii s'au retras din Ardeal și din celelalte țări ale coroanei unguresci, păstrând numai Bănatul Timișorilor, de unde însă tot prințul Eugen i-a alungat 18 ani în urmă.

Astfel ajungem noi Români sub stăpânirea Împărăției, și nici odată nu trebuie să uităm a le spune copiilor și nepoților nostri, că prințul Eugen de Savoia, și el tot odraslă din via

împărătească, a fost acela, care ne-a scăpat de jugul turcesc.

Pe timpurile acelea era în toate țările iobăgie, într'unele mai grea, într'altele mai ușoară. Aici la noi în Ardeal era foarte grea, eară noi Români eram aproape cu toții iobagi, și numai pe ici pe colo se găseau și între noi nemeși ori boieri, care erau scutiți întocmai ca nemeșii unguresci de robote și de celelalte greutăți.

Împăratul Leopold I, vădând că țeara nu va pute să ajungă la înflorire, dacă tot astfel unii vor munci din greu, pentru-ca alții să poată trăi în prisos, voia să-i ajute pe iobagi, dar nu-l iertau domnii de pământ, care stăruiau asupra legilor țerii, ear' aceste hotăriau ca Români și toți cei de o lege cu dînșii să fie numai suferiți în țeara aceasta, câtă vreme stăpânirea nu va crede de cuviință să-i alunge din ea. Ear' la aceasta Împărăția nu se putea gândi, ci din protivă aducea oameni de prin alte țări, ca să-i așeze pe câmpiile întinse din Țeara-Ungurească, pustiite în timpul stăpânirii turcesci.

Li se dă dar' Românilor sfatul, ca să se unească cu biserica dela Roma, pentru-ca să nu fie numai suferiți în țeara aceasta, ci să se bucure și ei de drepturile și de scutițiile ce li se dau celor ce se țin de această biserică.

Nu mai o parte din Români primesc acest sfat. Cei mai mulți, temându-se ca nu cumva să-i facă papistași, rămân în legea lor și poartă mai departe toate greutățile. Nici cei uniți nu ajung la mare ușurare. Ei tot iobagi rămân, dacă iobagi fuseseră și mai nainte. Dar' preoții lor sânt scutiți de robote, pot să-și dea copiii la învățătură, stăpânirea poartă grije, ca ei să aibă din ce trăi, episcopul lor e pus de o potrivă cu alți episcopi ai țerii și Împărăția îi dăruiesc câteva moșii.

Așa încep și Români a eși la iveală și a se ridica din ticăloșia, în care au fost ținuți atâta timp. Însă ei tot cei din urmă au rămas, tot slugile altora, tot de batjocura tuturoră. Împăratul Carol VI și fiica lui, Împărăteasa Maria Teresia, deși multă bunăvoință au avut față cu dînșii, fiind mereu certați cu războaie și abătuți de alte griji, n'au putut să-i ajute.

Abia feciorul Mariei Teresiei, Împăratul Iosif II, a avut mângâierea de a pune capăt unei robii, care era o rușine pentru omenire și pentru Împărăție îndeosebi.

Să vedem, care era starea părinților nostri acum o sută de ani, când Împăratul Iosif II s'a urcat în scaunul împărătesc.

1. Iobagiul era legat de pământ și nu putea să se mute dela un loc la altul, ci acolo, unde s'a născut, trebuia să muncească toată viața lui. Domnul de pământ îl ducea, ce-i drept, dacă îi venia la socoteală, dela o moșie la alta ori îl dăruia altuia; dar' dacă pleca el de el, îl urmăria, îl prindea, îl aducea cu sila înapoi, ba putea să-l și omoare, dacă nu se supunea.

2. Iobagiul nu putea să se însoare fără de voia domnului de pământ, nici să învețe carte, nici să se deprindă la vre-un meșteșug decât așa, dacă domnul de pământ îl pune, pentru-ca să se folosească de învățătura lui ori din câștigul lui ca meșteșugar.

3. Iobagiul trebuia să se facă slugă la curtea domnească, dacă așa voia domnul de pământ.

4. Iobagiul nu avea nimic al lui, ci toate erau ale domnului de pământ, care îi dădea din roadele muncii lui atât, ca să poată trăi de aji pe mâne el cu casnicii lui.

5. Domnul de pământ îl scotea pe iobagi, dacă voia, din coliba lui, îl muta dela un loc la altul, îl gonit, în sfârșit făcea cu el ce voia.

6. Iobagiul, simțindu-se nedreptățit, n'avea cui să i-se plângă, fiindcă cei chemați a-l judeca tot dintre domnii de pământ erau aleși.

Ușurările date de Împăratul Iosif II.

Împăratul Iosif II, s'a urcat la anul 1780 în scaun, dar' multe erau greutățile, cu care avea să se lupte și numai încetul cu încetul a putut să le aducă ușurare celor asupriți, între care cei dintâiu eram noi Români din Ardeal.

El le-a dat, înainte de toate, și Românilor rămași în legea lor un episcop, pe care l-a rânduit să stea la Sibiu, și a ușurat și starea preoților neuniți cu biserica din Roma.

A făcut apoi așezământ, ca locuitorii de pe la hotarele despre răsărit ale Împărăției să fie scutiți de robote și de alte greutăți, pentru-ca să poată apăra ca grănițeri țeara de ori-și-ce năvăliri dușmănoase. Astfel mulțime de Români, așezați fiind pe la hotare, au scăpat și ei de asupriri și din robi, ce au fost, au ajuns oameni de oaste.

Dar' partea cea mare tot robi ai pământului erau.

În Țeara-Ungurească încă Împărăteasa Maria Teresia desființase robia și le deduse iobagilor dreptul de a se muta dela un loc la altul și de a face ce vor ei cu trupul lor și cu partea ce li se cuvine din câștigul lor muncit.

Aici în Ardeal însă ea nu a putut răsbli, căci se temea de domnii de pământ, care nu voiau să se lipsească de iobagii muncitori, cum n'ai voi să-ți dai boul dela jug. Astfel era o mare îngrămadire de oameni la locurile sterpe din Ardeal, în vreme-ce câmpiile mănoase din Țeara-Ungurească erau pustii, dar' flămânților îngrămădiți aici tot nu le era iertat să-și caute hrana acolo.

Ajunși dar' la desnădejduire, iobagii din Ardeal s'au unit între dînșii și în frunte cu Horia, Cloșca și Crișan s'au ridicat în eara anului 1784 asupra domnilor de pământ, au ars, au prădat și au omorât, încât străbătuse groaza până în țările vecine. Au urmat adică timpuri grele, de care Dumnezeu se ne ferească și pe noi și pe urmașii nostri, căci ele nimănui nu îi sânt de folos, ci tuturoră spre stricăciune.

Afând Împăratul Iosif II despre aceste, s'a mahnit foarte asupra domnilor de pământ, care i-au adus pe iobagi la atâta desnădejduire, și i-a chemat pe Români la supunere, făgăduindu-le, că din chiar a sa bunăvoință părintească le va face ușurările cuvenite. Supunându-se Români dorinței împărătesci, Horia, Cloșca și Crișan au rămas părăsiți, au fost prinși, judecați și osândiți la moarte groaznică.

Neîndurat a fost Împăratul Iosif II, dar' și drept a fost, și astăzi e ziua, când ne aducem aminte și le spunem copiilor și nepoților nostri, că pe cât a fost de bun, pe atât de neîndurat și pe atât de drept a fost în părinteasca lui purtare de grije pentru soarta popoarelor de sub stăpânirea Casei lui și că el a fost acela, care le-a dat Românilor iobăgiți stăpânirea asupra trupului lor și asupra părții ce li se cuvenia din roadele muncii lor.

Eată ușurările, pe care le dă el iobagilor din Ardeal și despre care le face înștiințare la 22 August 1785, astăzi o sută de ani împliniți:

„Ântâiu: Iobăgia, încât era până acuma vecinică datorie, și așa de pământ legată, ca să nu se mai poată muta iobagiul într'alt loc, de aici înainte cu totul o stricăm, și nici voim, ca acest nume de iobagi mai mult într'această înțelegere să se țină, și așadară pe toți și pe fiescare slujbaş, fie macar de ce neam, sau de religie, de aici înainte despre fețele lor oameni cu mutare slobodă îi numim, și ca pe unii ca aceia pretutindenea a-i avé, și a-i socoti poruncim, aducând aceasta cu sine și legea frii, și însuși binele deobște; de unde urmează că toate pările ce sânt pentru dobândirea slobodeniei, cu aceasta trebuie să se continuească.

„Adoua: Voim, ca fiescare-slujbaş volnic să fie a se însura și fără de slobodenia dom-

nului seu, a se deprinde la carte și la învățătură, a învăța meșteșuguri, și cu acestea pretutindenea a se hăsnui.

„A treia: Nimenea dintre slujbași nici feciorul sau fata lui, sau macar care dintre celeșii aceluia, la slujba curții domnești să nu se poată sili, ci în voia lui va sta a primi acel fel de slujbă, și cu domnul seu precum va pute a se tocmi.

„A patra: Fiescare-slujbaş poate precum îi va fi voia, averile cele mișcătoare și câștigurile sale, adică prețul care i-se cuvine, a pământurilor, a riturilor, a morilor, sau a viilor, a-l vinde, a-l cinsti, a-l schimba, a-l zălogi, a-l lăsa cu diată pruncilor lui, sau la altă frăție, sau cui va vré, cu un cuvânt precum va voi despre acelea a face rânduială, rămânând însuși nemișcat iușul uricaș domnilor pământului, însă așa aceasta aici înțelegându-se, ca greutățile, care razimă în vîndătorul, sau în cel ce le leagă cuiva încât pentru fundușurile acestea, care cumva despre partea domnească nu s'ar răscumpăra, să atirne și să pogoare în cumpărătorul, sau în acela, la a căruia mână vor veni.

„A cincia: Pentru-ca slujbașii abizuiți să fie despre locurile care le țin, milostivesce rînduim: ca ei, sau macar care a lor rămășiță, nici din ocina sa, nici din macar ce locuri, care le țin, fără de cuvioasă și destulă ocă, și fără de scirească cunoștință varmegiei să nu se poată scoate, nici să se isgonească, ci să se îngăduie cu pace, și cu liniște acelea a le ținé, nici cu sila dintr'un loc într'altul sau dintr'o varmegie într'alta, să nu se strămute.

„A șesa: Despre celelalte lucruri, care într'aceste puncturi nu s'au cuprins, slujbașii să urmeze după rînduielele cele mai dinainte ținute, și până atunci până când aducându-se mai pe rînd urbariumul în lăuntru mai ales așezământ se va face, și ori-ce supărăli s'ar întempla, pentru acelea varmegia datoare va fi ajutor fiescuscăle rîndul, și pentru acele supărări a le face îndestulare...”

Luminarea poporului român.

Încă în timpul stăpânirii Împăratului Iosif II. Români încep a simți, că ei nu sânt lăsați de Dumnezeu pe pământul acesta numai pentru-ca să hrănească ca vitele prin roadele muncii lor pe alții, ci trebuie să se lumineze, ca să se facă destoinici a răspunde întru toate la așteptările părintesci ale Împăratului lor.

Vădându-i așa deștepți din fire, bine făcuți la trup și mai cu deosebire potriviți în toate apucăturile lor, Împăratul Iosif II, deși i-a găsit robiți, a cunoscut în ei pe urmașii stăpânilor de odinioară ai lumii și era mândru, că-i are sub stăpânirea sa și că poate să fie cel dintâiu, care le deschide drumul de înaintare.

Și au răspuns Români la așteptările celui ce i-a cunoscut pe ei.

El ântâia oară li-a pus arma în mână și li-a ăis: Dovediți lumii, că sînteți în adevăr urmașii aceloră, pe care Roma i-a trimis aici cu sarcina de a apăra ordinea și cultura față cu lumea barbară!

O sută de ani au trecut și, dacă astăzi s'ar reivi în mijlocul nostru, Împăratul, care atât de drept ne-a judecat, ar fi mulțumit, mândru ar fi de „feciorii“ sei, căci steagurile, pe care ni le-a dat în seamă, au trecut cu onoare prin toate războaiele, timp de o sută de ani, n'au fost nici odată părăsite, au rămas sfinte semne de credință și ostășească lăpădare de sine.

Și tot el ântâia oară ni-a dat tuturoră dreptul de a pune mîna pe carte, ca să ne luminăm unii prin alții.

Multe și mari greutăți a trebuit și trebuie încă să învingem, ca să ne folosim de acest drept, dar' în ciuda acestor greutăți ne-am folosit și ne folosim, și lucrarea noastră e spornică.

Puțin după moartea Împăratului Iosif II s'au ivit și dintre noi oameni învățați, care au ostentat cu multă pricepere, ca să scoată la iveală trecutul neamului nostru, să lămurească limba noastră și să ne deie în românește cele mai folosite și mai de căpetenie învățături. Între aceștia au fost mai cu deosebire vrednici Samuil Clain, Petru Maior și George Șincai, oameni cu multă învățatură, care au scris istoria Românilor, gramatica limbii românești și fel de fel de cărți pentru științe și pentru biserică.

Așa au început și Românii să se lumineze în limba lor, pentru-ca cu mai multă lesnire să poată lumina și poporul.

Se găseau și în timpurile de mai nainte pe ici pe colo Români cu știință de carte, mai ales dintre nemeși, dar' aceștia erau puțini și nici că se socotiau Români, fiindcă celor mai mulți dintre dînșii le era rușine să se țină de un popor rămas în întunecime, asuprit și batjocorit de toată lumea. De aici înainte însă Românii cu știință de carte, fie nemeși, fie feciori de preoți, fie feciori de iobagi, nu se mai lapădă de părinții și de frații lor, ci mai virtos se unesc între dînșii, ca să-i scoată pe Români din întunec, să-i ferească de asupriri și să-i ridice de o potrivă cu celelalte neamuri, pentru-ca nimeni să nu-i mai poată batjocori.

Tocmai de aceea însă rău-voitorii neamului românesc îi prigonesc, și mulți dintre dînșii suferă mari neajunsuri, ear' alții pribegesc preste hotare, în țările românești. Și aici însă e trebuință mare de dînșii, căci Românii din Moldova și Muntenia pe timpul acela erau asupriți de Greci. Astfel un Ardelean, George Lazar, din Avrig, a înființat la București cea dintâi școală românească în Țeară; alt Ardelean, Ioan Maiorescu, din Bucerdea, a înființat la Cerneți și apoi la Craiova cea dintâi școală românească în Oltenia, și tot Ardeleni au fost și în Moldova și în Bucovina cei dintâi dascăli românești și cei dintâi stăruitori, pentru-ca Românii, ori unde ar fi ei, să ese din întunec.

Mai cu deosebire grea a fost lucrarea acestora, preoți și mireni, care au născut aici în Ardeal, ca Românii să-i facă scoli, să-i agonisească averi și să-i încordeze toate puterile, ca să nu mai rămână ei cei din urmă în țeara lor, căci domni de pământ dăceau, ca Românii nu e pentru-ca să învețe carte, ci pentru-ca să muncească, și-i prigoniau ca pe unii, care umblă să resvrătească poporul.

Cu toate acestea nu Românii, care și acum erau tot iobagi asupriți și batjocoriți, ci Maghiarii s'au resvrătit, s'au ridicat cu oaste asupra Împăratului și au hotărât să nu-l mai recunoască de Rege al Ungariei. Astfel s'a aprins revoluțiunea dela anul 1848, când Românii, aducându-și aminte de binefacerile din trecut, s'au unit cu toții și s'au luptat după putință pentru Împărăție.

Și nu înzadar au nădejduit.

Făcându-se ear' pace în țeară, nimeni nu-i mai opria să-i facă scoli, ba chiar ocărnuirea îi ajuta și-i îndemna să-i trimită copiii la școală, puneau în direcțorii pe aceia dintre dînșii, cari erau vrednici să le poarte, și nu mai făcea deosebire între Român, Maghiar ori Sas, ci-l socotia pe fiecare după destoinicia lui.

Astfel am ajuns noi Românii încetul cu încetul să avem mii de scoli pe la sate, — cinci gimnasil, seminare pentru luminarea preoților, sute de mii de copii prin scolile sătești, mii de tineri pe la gimnasil și academii și destui oameni cu știință de carte, pentru-ca noi înșine să ne putem chivernisi treburile noastre, cu toate, că sute și mii de alții au trecut hotarele, ca să lucreze pentru deșteptarea fraților noștri de preste Carpați.

Întărirea Românilor.

Tot Împăratul Iosif II. ni-a dat sunt acum o sută de ani tuturor dreptul de a ne bucura în toată tigna de o parte cel puțin din roadele muncii noastre.

E mare drept acesta, fiindcă nimic nu-l îndeamnă pe om la hărnicie ca gândul, că el însuși are să se bucure de roadele muncii lui.

Abia însă cinci ani în urmă, la 1790, Împăratul Iosif II a încetat din viață și, simțind, că urmașul său, Leopold II, nu va pute să țină piept cu toate năvălirile, înainte de moarte a retras cele mai multe din rânduilele ce făcuse pentru ajutorarea celor slabi. Astfel, aveau Românii dreptul, dar' nu îi lăsa rău-voitorii lor să se folosească de el, și încă timp îndelungat iobagii

se bucura, dacă se putea hrăni el cu casa lui de pe o ți pe alta.

Abia după revoluțiunea dela 1848 a ajuns și Românul stăpân deplin pe avutul lui.

Încetul cu încetul au ajuns și domni de pământ să înțeleagă, că nu mai merge cu iobăgia și nu se mai poate, ca unii să muncească mereu, ear' alții să stăpânească numai. S'au împăcat dar' cu gândul, că are să se desființeze iobăgia, să le deie iobagilor stăpânirea deplină asupra pământului lor și să se mulțumească cu despăgubirea ce li se va hotărî. Nu s'au putut însă împăca Maghiarii cu gândul, ca de aici înainte Românii să fie de o potrivă cu dînșii, ca feciorul iobagiului să se ridice mai presus de feciorul domnului de pământ, dacă e mai vrednic ca dînsul.

Și aici trebuiau să ajungă lucrurile, dacă se desființea iobăgia, căci de acolo înainte un om număra fiesce-care, și groful și opincarul, numai un om fiesce-care. Dacă-și trimetea opincarul copilul la școală și Românașul era mai deștept și mai silitor ca puilul de grof, Românașului i-se cuvenia locul întâiu în școală, ear' puilului de grof un loc mai în coadă. Și tot astfel, dacă Românul cu știință de carte era mai învățat și mai harnic, el avea să poruncească, ear' grofului nu îi rămânea decât să urmeze după poruncă.

Asta nu puteau s'o primească Maghiarii; de aceea s'au înțeles cu frații lor, ca să unească Ardealul cu Țeara-Ungurească. Ei singuri nu ne puteau stăpâni, au chemat dar' pe frații lor din Țeara-Ungurească, le-au dat țeara lor, pentru-ca să ne stăpânească și să-i țină numai pe ei în direcțorii.

Noi n'am primit această unire atunci, când au voit ei s'o facă, la 1848, și nici că s'a făcut atunci, când cu revoluțiunea; dar' după revoluțiune iobăgia s'a desființat din voia părintească a Maiestății Sale Împăratului Francisc Iosif I, după cum a cerut dreptatea și binele tuturor, Românii au ajuns cu toții stăpâni pe pământul muncit de dînșii, pe roadele muncii lor și pe tot ceea-ce pot agonisi pe cale dreaptă.

Și trebuie să ne întrebăm în ziua de astăzi, dacă am fost ori nu vrednici de soarta ce ni s'a făcut.

Săraci suntem și astăzi, mulți dintre noi abia trăiesc de pe o ți pe alta, ear' alții își risipesc avutul prin lenevire și prin o vieță pécătoasă, prea puțini ne-am gândit încă să ne sporim averile dându-ne la meșteșuguri, — multe sunt neajunsurile noastre și va mai trece încă timp până-ce vom fi înțeles și noi, că bogăția e putere și că trebuie să muncim cu hărnicie, ca să ajungem a nu mai fi luați în batjocură de alții, — dar' vrednici am fost, căci n'am risipit averea ce ni s'a încredințat, ci am sporit-o, și astăzi stăpânim mai mult pământ în țeara aceasta ca în ziua, când ni s'a dat dreptul de a-l stăpâni.

Am dovedit, că suntem vrednici de acest pământ, fiindcă îl prețuim, îl lubim mai mult ca aceia, care-l aveau pe nemuncite și dela care noi cu prețul sudorilor noastre l'am răscumpărat.

Iubirea aceasta cătră pământul țării noastre se o păstrăm și în noi și în copiii și în nepoții noștri, căci noi am învățat dela părinții noștri cât de amară și stearpă e munca făcută în ogrorul altuia.

Lupta noastră de astăzi.

Am ajuns timpuri grele pentru toți, dar' grele mai ales pentru noi Românii cu știință de carte.

După-ce cu multă osteneală și luptându-ne cu multe neajunsuri am ajuns să ne fi câștigat cunoscințele, de care avem trebuință, ca să slugim cu destoinicie țeara și neamul nostru, suntem dați pretutindenea la o parte ca nisce oameni netrebniți și primejdioși. Astfel multora dintre noi nu le-a rămas decât să se ducă pribegi din țeară, părăsind pe părinții lor sărăciți, pe frații, care așteptau sprigin dela dînșii, pe toți iubii lor; alții se căsnesc să trăiască de pe o ți pe alta, fie din averea moștenită dela părinți, fie din resplata ostenelelor lor, eară puținii, pe care i-au mai suferit prin direcțorii, stau ca frunza pe apă și nu știu, când vor fi aruncați cu copiii lor în drum ori trimiși departe de familiile lor, căci ori-cât de stăruitori ar fi în împlinirea datorilor lor și ori-cât de mult și-ar călca pe inimă, li se cer lucruri, pe care în cele din urmă nu le mai pot da.

Ce voiesce stăpânirea de astăzi și ce cere ea dela noi? De ce ne prigonesc?

Acum câteva zile, la 9 August, cel mai de frunte țiar al guvernului „Nemzet“, a publicat o dare de seamă despre starea lucrurilor în părțile despre meadă-noapte ale Țării-Ungurești în asemănare cu Ardealul. Din această dare de seamă frații noștri săteni se vor lămurii, ce fac puternicii de astăzi acolo, în Țeara-Ungurească, între Slovaci, și ce vor să facă și aici în Ardeal, între Români.

„Dacă cercetăm numărările făcute după neamuri, — ne spune darea de seamă, — puțină îmbucurare găsim în ele. Cei drept, au trecut cinci ani dela cea din urmă numărătoare, ear' în timpul acesta maghiarizarea a făcut mari înaintări. Cu deosebire orașele s'au maghiarizat, și mai ales unele orașe din partea de sus a țării, cum e Neutra, au ajuns a fi aproape orașe curat maghiare. Numărătoarea de acum cinci ani ne arată însă maghiarizarea din părțile de sus ale țării într'un număr îngrijitor de mic, astfel, că nici în Ardeal nu sunt comitate, în care elementul maghiar să fie în număr atât de însemnat. În Arva față cu 75 mii de Slovaci au fost la 1880 numai 355 Maghiari. În Lipto au fost 1434 Maghiari față cu 67 mii de Slovaci. În Trencin în mijlocul noianului de 222 mii de Slovaci n'au fost decât abia 2576 Maghiari, adică la 100 de Slovaci un Maghiar. Chiar în Șaroș au fost numai 4322 Maghiari față cu 116 mii de Slovaci.

„Din potrivă în mijlocul celor 217 mii de Români din comitatul Huneadoarei tot au trăit 12 mii de Maghiari, în Alba-de-jos între 135 mii de Români — 25 mii de Maghiari. Cei drept, în Ung, Abauj, Gömör, Borsod, ba chiar și în Zemplin, poporul maghiar e în predominare, ear' în comitatul Pojonului elementul maghiar chiar și fără de cel nemțesc e aproape depotrivă cu cel slovacesc. Asemenea țarie mare maghiarimea din Ardeal nu are decât în comitatele secuiești. Numeri de mai sus sunt cu toate acestea înspăimântători și în timp de cinci ani starea lucrurilor cu anevoie va fi trecut prin vre-o îmbunătățire mai însemnată, deși nu rămâne în doială, că s'a îmbunătățit.

„Dacă nu ne oprim însă numai la numărările făcute după limbă, stările de lucruri din partea de sus a țării ni se înfățișează numai decât ca fiind mai bune pentru maghiarime. De ce? Fiindcă acolo, unde Maghiarii sunt în minoritate politică, acolo inteligența e foarte puțină, și partea ei predominantă o alcătuiesc Maghiarii“.

Înțelegem din aceste mai presus de toate un lucru: că puternicii țilelor de astăzi se înfrustează, se pun pe gânduri, se înspăimântă, că sunt prea mulți Slovaci, dar' se bucură, se simt mângăiați, că acolo, între Slovaci, e puțină lumină și cei mai mulți dintre puținii oameni luminați sunt Maghiari.

E o rușine pentru țeara noastră, e o rușine pentru națiunea maghiară, e o rușine pentru împărăția, în care trăim, e o rușine pentru timpul de astăzi, că se poate face o asemenea mărturisire: e însă adevărat, că ni s'a făcut această mărturisire chiar în cel mai de frunte țiar al guvernului; Maghiarii nu se sfiesc a mărturisi, că se pun pe gânduri, când ved că suntem atât de mulți, și se bucură, că nu ne luminăm; ni se spune aceasta chiar într'un un țiar al guvernului, care e dator să poarte grije de sporul nostru și de luminarea noastră.

Și fiindcă se ved puținii și pe noi ne ved mulți, Maghiarii se folosesc de toate mijloacele, ca să ne scadă pe noi și să se sporească ei înșiși.

Ei cer dar' dela noi, ca să ne unim cu dînșii, să ne înfrăinăm de părinții noștri, să părăsim pe frații noștri, să ne lăpădăm de neamul nostru și să ne dăm și noi Maghiari, pentru-ca să nu fie și între Români oameni luminați și să se rușineze ori-și-cine de a fi Român, ei cer să fim ca nisce șerpi creșcuți la sinul mamei noastre românești.

Noi, din potrivă, urmând plecării inimii noastre și sfaturile marilor noștri dascăli de acum o sută de ani, suntem mândri de a fi Români și mai virtos ne opintim, ca să scoatem la iveală cinstea neamului nostru și să ajutăm sporul Românilor întru toate.

Îi laudăm pe Maghiari pentru silințele ce-și dau să sporească și să ridice neamul lor, dacă o fac pe cale dreaptă, dar' ținem, ca și noi tot pe cale dreaptă să facem pentru neamul nostru ceea-ce fac ei pentru al lor, altfel n'am fi vred-

nici să ne lumineze și nouă soarele lui Dumnezeu.

Românii sunt un neam de oameni sănătoși și spornici. Într'o sută de ani numărul lor aici în Ardeal s'a întreit aproape, deși mulți dintre dînșii au eșit în țările de dimpregiur; ear' în timpul dela 1850 până la 1870 ei s'au sporit cu vre-o 200 de mii. Prin aceasta țeara s'a întărit, căci i-s'au sporit atât brațele muncitoare, cât și piepturile de apărare.

E însă un lucru de sine înțeles, că trebuie să putem trăi și să fim feriți de rele, ca să ne putem spori. Și guvernul și direcțorii, ocărnuirea toată e pusă, pentru-ca să poarte grije de traiul bun al tuturor. În vreme-ce plugarul și meșteșugarul muncesc din greu, ca să poată purta dările grele, aceia, care trăiesc bine din aceste dări, trebuie să poarte de grije, ca lucrarea să poată înainta fără de împedecare, să le deie muncitorilor toată ocrotirea, toate lesnirile, să-i ajute, să-i ferească de nedreptăți și de înșelători și să-i lumineze, pentru-ca munca să le fie cu spor.

Această îngrijire părintească poate s'o aibă ocărnuirea de astăzi pentru Maghiari, nu însă și pentru celelalte neamuri din țeară. Maghiarilor le va fi dând toată ocrotirea și toate lesnirile, pe ei îi va fi ferind și de nedreptăți și de înșelăciuni, pe ei îi va fi ajutând, îi va fi luminând, căci voiesce să le vadă sporul în toate; noi ăstiași îi parem însă prea mulți și se bucură, când ne vede săracind, scădând la număr și rămânând în întunec. Astfel mulți dintre noi, lipsiți de purtare de grije, rămân părăginiți, cad pradă înșelătorilor, pier de boale ori în lipsă de hrană îndestulitoare, mii și ear' mii, ne mai putând purta dările grele, părăsesc țeara și se duc, Slovaci în America, ear' Românii în România, Bulgaria și Rusia, așa că în timp de zece ani de zile, dela 1870 până la 1880 Românii au scăzut cu vre-o 200 mii de suflete.

Cerem dar', ca Maghiarii să-și caute de frații lor, ear' pe frații noștri să-i lase în căutarea noastră.

Decum să se învoiască însă la aceasta, ei i-au mai făcut și gândul să-i desbrace pe Români de firea lor românească.

Pretutindene, ori-unde se ivesce, Românul e nebagat în seamă ori luat în batjocură și de vecinul lui maghiar, și de slugile acestuia, ba chiar și de direcțorii de ai țării, pentru-ca să-i fie greu, că Dumnezeu l'a lăsat Român și să dorească a fi și el Maghiar, ca să se bucure pretutindene, ca Maghiarii, de bună primire și de ajutor la nevoie.

Dar' nu poate să se deie Maghiar, fiindcă nici nu înțelege macar limba maghiară. De aceea guvernul a dat porunci aspre, ca în scolile noastre să se învețe limba maghiară și gândul Maghiarilor este, ca cu timpul copiii români să învețe numai în limba maghiară, pentru-ca astfel încetul cu încetul să se înstrăineze de părinții lor și să se deie Maghiari. Deocamdată s'au unit Maghiarii între dînșii, au adunat și adună mereu bani, ca să-i plătească îndeosebi pe învățătorii români, să facă scoli maghiare pentru copii de român, să-i ajute pe Românii ce se unesc cu dînșii și să le facă amare zilele celor ce stăruie, ca Românul în limba lui să se lumineze și Român să rămână.

Vorba e dar', ca să facem copii și să-i crescem din sudoarea noastră pentru sporirea neamului maghiar, eară noi putem peri, dacă ținem a rămâne Români.

Le spunem în fiesce-care ți Maghiarilor, că toate aceste sunt bazaconii și că de geaba se opintesc, de geaba își perd timpul și puterile, fiindcă Românul cât e lumea tot Român are să rămână, că pot să-i amărească zilele vieții, pot să-i lă facă dușman de moarte, dar' nici îl vor stîrpi de pe pământul acesta, nici îl vor face să uite, că e de mare neam și cu mare menire în lumea aceasta. Prin alte vremi mai grele am trecut noi și tot nu ne-am lăpădat nici de legea, nici de neamul nostru, și dacă noi, ăști care scim limba maghiară, răbdăm mai bucuros de pe o ți pe alta, decât ca să ne lăpădăm pe o clipă macar de neamul nostru, opinca numai moartă se dă.

Li-o spunem Maghiarilor, dar' nu vor să ne creadă.

Vom urma a li-o spune și dator e tot Românul să li-o spună în fiesce-care ți, în tot ciasul, pentru-ca numai atunci va fi pace în țeară, când vor fi ajuns ei s'o înțeleagă aceasta.

O sută de ani se împlinesc astăzi decând Împăratul Iosif II. le-a dat tuturor Românilor dreptul de a se mișca pe pământul acesta, de a-și agonisi avere și de a se lumina, și în timp de o sută de ani, am străbătut prin toate greutățile mereu înainte, mereu sporind în puteri și în avere, mereu luminându-ne noi înșine prin noi: e nebunească încercarea de a ne mai opri acum în cale.

Maghiarii pot să ne amărească zilele, pot să ne împingă la dușmănie, dar' nu ne vor face nici odată să uităm, că prințul Eugen de Savoia ne-a scăpat de jugul turcesc, Împăratul Iosif II. ne-a făcut stăpâni pe noi înșine și Împăratul Francisc Iosif I ne-a dat stăpânirea asupra pământului muncit de noi.

Nu pentru-că mai cu deosebire am fi fost iubiți, ci „pentru binele deobște,” pentru-că brațele noastre sporesc bogățiile țerii și piepturile noastre apără mărirea și puterea monarhiei. N'avem decât să privim asupra trecutului nostru și să ne aducem aminte de Împăratul Iosif II, pentru-ca apriat să scim, că nu poate să le fie Maghiarilor dat a slăbi îndelung în noi puterile monarhiei, și dacă nu vor înțelege ei de ei, că trebuie să trăiască în bună pace cu noi, mai curând ori mai târziu îi vor sili împregiurările să ne dea parte ce ni se cuvine din puterea publică pe acest pământ, brăzdat de plugurile noastre, îngrășat cu sudoarea noastră și apărat cu sângele nostru.

Împregiurările nouă priincioase le aduce în-suși timpul, în care trăim și nu avem decât să așteptăm sosirea lor: nimeni astăzi nepedepsit nu ne mai poate opri pe noi să ne unim pentru-ca să luminăm pe frații nostri muncitori, să-i ocrotim, să-i ajutăm, să-i ferim de înșelăciuni și nedreptăți, să-i povățuim pe calea cea bună, și nimeni, fără de a se face de risul lumii, nu mai poate dice, că nu noi suntem cei dintâi chemați a le face aceste și că cineva în lumea aceasta mai înțelege ca noi durerile Românilui, le simte ca noi și scie să le vindece ca noi, pe care Împăratul Iosif II, 'i-a vădut în gândul lui, când le-a dăd iobagii români: Trimiteți-vă și voi copiii să învețe carte, pentru-ca să aveți chiar dintre voi oameni, care să scie a se lumina și a se apăra de rele! — voi prin voi înșivă să vă ajutați, ca și D-șeu să vă ajute!

Putem noi și Maghiarii să trăim pe pământul acesta în pace, să ne luminăm și să lucrăm unii lângă alții pe întrecute, fiecare după hărnicia sa și după destoiniciile, cu care 'l-a înzestrat firea, — putem, și trebuie neapărat și vom și trăi în pace, numai dacă vom stăruî noi cu tot dinadinsul să le scoatem din minte gândul, că ne pot închide drumul cel larg, în care ne aflăm acum, dacă n'au putut să ne închidă poteca cea strîmtă, pe care ni-a deschis-o Împăratul Iosif II.

Revistă politică.

Sibiu, 9 August st. v.

Ocârmuitorii acestei țeri s'au pus cu totdeadinsul pe reforme. Una dintre cele mai nouă reforme va fi reforma pozițiunii prefecților (főispán-ilor), cu privire la care ministrul-president Tisza are de gând să prezenteze dietei ungare încă la începutul sesiunii viitoare o novelă. În înțelesul acesteia prefecții nu numai vor sta în fruntea tuturor municipiilor și a administrațiunii statului, ci toți funcționarii comitatensi și ai statului, care se află pe teritoriul comitatului, vor avea să fie imediat prefecțului subordinați, și toate numirile funcționarilor de stat de pe teritoriul comitatens, vor avea să se efectuească la propunerea și recomandarea prefecțului. Prefecții o să devină deci omnipotenți în comitatele, în a căror frunte stau.

Cu privire la abținerea dlui Tisza dela întrevinerea monarhilor în Kremsier s'a pus în activitate tot aparatul de desmintire al oficioaselor. Oficioasa „Pol. Corr.” e informată din o parte autentică, că nu e de loc de lipsă, ca dl Tisza să fie de față la întrevinerea monarhilor, și că oamenii ar pute să fie odată pe deplin convinși, că în Kremsier nu se vor întâmpla schimbări meritore în ceea-

ce privește direcțiunea politică de până acum.

Cestiunea afghană e în stadiul de a se rezolva în mod pacinic. Scirile din Petersburg spun, că de un timp încoace opinia publică din Rusia e mai liniștită și acum nu se observă acea agitație nervoasă, de care erau cuprinse spiritele după incidentul dela pasul Zulficar. În ceea-ce privește însemnatele înarmări ale Angliei, Rusia se vede a fi pe deplin liniștită, fiind convinsă, că înarmările au un caracter mai mult defensiv, și astfel nu vor forma nici un pericol pentru Rusia, până când aceasta nu are de gând să atace ea mai întâiu pe Anglia. Negociările anglo-ruse în această cestiune au înaintat de altmintrelea într'atâta, încât, după cum ne informează „Standard,” guvernul englez așteaptă în timpul cel mai apropiat nise comunicări importante ale cabinetului din Petersburg relativ la cestiunea Zulficarului, care vor înlătura toate greutățile și vor duce cu înlesnire la o aplanare pacinică a conflictului. Guvernul rusesc anume să fi primit așteptatele informațiuni topografice detaliate asupra districtului, ce stă în ceartă, și pe baza acestora are intenția să-și modifice propozițiunile astfel, ca Anglia să le poată necondiționat accepta.

Trimiterea dlui Grumond Wolff la Constantinopol preocupă în mare măsură presa europeană. Cu privilegiul trecerii sale prin Viena, trimisul englez a avut o întrevorbire cu corespondentul de acolo al ziarului „Standard,” dîcînd între altele și următoarele asupra politicii externe:

„Noi luptăm spre a fi în bună înțelegere cu toate puterile — cu Turcia, Germania și Austria, dar' și cu Italia și Franța. Este o greșală de a presupune, că suntem ostili față cu Franța. Din contră noi dorim o fi amici cu dînsa. Ținem cu tărie la tratatul de Berlin. Părerea noastră este că acest tratat trebuie respectat cu strictetă în toate punctele lui. Cabinetul trecut 'l-a călcat și 'și-a început activitatea sa prin demonstrațiuni navale, care au fost ostile față cu Turcia. Noi voim a restabili relațiunile amicale cu Germania și Austria, precum și cu toate puterile, care au semnat tratatul de Berlin.”

Tot „Standard” comunică, că Germania a notificat puterilor prin o notă circulară, că a ocupat insulele Caroline. Atât „Standard,” cât și celelalte foi din Londra nu ridică nici un protest în contra acestei procederi, din potrivă se îndoiesc, că Spania poate să formeze oarecare pretenții la acele insule. Exmițînd principele de Bismarck circularul amintit, pentru guvernul din Madrid, nu mai poate exista nici o speranță, că protestele lui se vor lua în considerare la Berlin.

Corespondență particulară

a „Tribunei”.

Cluj, 20 August n. 1885.

La 19 ale curente s'a făcut aici în Cluj instalarea noului comite suprem baronul Samuil Josika. La festivitățile de primire au luat parte și Românii, care formează aproape totalitatea populațiunii din comitat și o însemnată parte din populațiunea orașului de reședință. Nici această ocaziune nu a putut însă trece, fără-ca să ne fi dat concetățenii nostri maghiari ocaziune de a ne convinge, că nu mai putem veni nici chiar în atingere socială cu ei, fără-ca să ne expunem la cele mai bătărănesci insulte.

Familia baronilor Josika e una dintre familiile de nobili români, care în tristele timpuri din trecut, isolate fiind în mijlocul poporului lor, au intrat în alianță familiară cu familii nobile maghiare și s'au lăpădat în cele din urmă de neamul lor, în care erau declassate. Nu le facem baronilor Josika nici o imputare pentru aceasta. Unul dintre dînșii s'a distins ca literat, romanțier după a noastră părere mai de valoare ca Jókai, dar' nici odată nu va încerca nimeni serios să-l citeze drept o dovadă despre destoiniciile noastre literare. Baronii Josika sînt Maghiari, și chiar dacă ei înșiși s'ar pretinde Români, noi nu-i admitem între noi și ar trebui să ne dea multe dovezi de preocupare pentru interesele culturale ale Românilor, pentru-ca să-i recunoaștem drept frați ai noștri.

A fost cu toate aceste o lipsă de tact din partea unui baron Josika, ca în ziua, când 'i-se

face instalarea într'un comitat românesc, să declare în auzul celor ce vin a-și face onorurile primirii, că deși este de origine Român, astăzi e Maghiar. Era cel puțin de prisos această declarațiune, fiindcă nimeni dintre Români nu s'a adresat la el ca la un frate.

Ilustritatea Sa Baronul Samuil Josika a creșut cu toate aceste de cuviință a face o asemenea mărturisire, care, făcută la o asemenea ocaziune, seamănă foarte mult a declarațiune de război, și atinge susceptibilitățile Românilor, care sînt, la urma urmelor aproape totalitatea populațiunii din comitat. În loc de a căuta să-și câștige simpatiile acelor pe care are să-i administreze, chiar în ziua urcării lui în scaun, chiar atunci, când vin să-l feliciteze de bună venire, le aruncă în față insulta, că încă părinții lui s'au lăpădat de dînșii, că se lăpădă și el sărbătorește de dînșii, fiindcă numai lăpădându-se de dînșii, ca creștinul de stat, poate să stee ca comite suprem în fruntea lor.

Un baron de sânge, ba chiar feciorul fostului guvernator Josika, n'a putut comite această lipsă de tact decât sub presiunea brutală a opiniunii publice din Cluj.

Dar' aceasta o trecem la dosar.

Fiind ziua instalării totodată și ziua născerii Maiestății Sale, Ilustritatea Sa noul comite suprem a dat un prânz de gală în onoarea acestei zile.

Au fost invitați la acest prânz și unii dintre fruntașii Românilor, între acestia Părintele protopop gr.-oriental Vasile Roșescu, una din cele mai simpatice figuri chiar și în cercurile maghiare din Cluj, om cu deosebire domol și dulce la fire, dar' din întâmplare totodată și Român verde și stăruitor pentru cinstea neamului său.

Se închină în mai multe rînduri păharul și veselia intră în inimi.

„Să-l auzim pe protopopul Roșescu!” — resună un glas.

„Pe Roșescu să-l auzim!” — resună din toate părțile.

Venerabilul bătrîn, urmînd invitații ce 'i-se face, se ridică și ea păharul.

„Domnilor!” — dice el în limba lui românească.

„Nem értjük! Nem kell!” — nu înțelegem, nu ne trebuie! — strigă o mulțime de voci.

Părintele Roșescu declară, că numai românesc are să vorbească.

Sgomot, nerăbdare, — musicei 'i-se dă ordin să cânte, Țiganii „intonează” marșul lui Rákoczy, — și astfel, în mijlocul acestui sgomot, pe când unii oameni mai cu tact strigă „să auzim”, ear' alții sbiară „Nu ne trebuie”, — părintele Roșescu ajunge să rostească cuvintele:

„Am cetit prin zărele locale despre splendida și pompoasă primire, precum și despre solemnă introducere și instalare a Ilustrității Sale noului comite suprem baronul Josika, și am aflat că părintele protopop Gavril Pop în numele Românilor din comitat a felicitat în limba românească pe Ilustritatea Sa; acum eu în numele Românilor din Cluj, ca membru din reprezentanța orașului, am onoare de a-l felicita și de a-l ura la mulți ani fericiți.”

Această urare, nici macar această urare n'a fost îngăduit s'o rostească precum se cuvine între oameni bine crescuți, adunați la un prânz dat în onoarea Monarhului lor.

S'a ridicat în urmă Ilustritatea Sa, și mulțumind pentru această urare, a exprimat dorința, ca Români și Maghiari să trăiască în frățească înțelegere.

Ce oare dorim noi, dacă nu frățeasca înțelegere?

Nu se poate însă înțelegerea frățească cu oameni rău crescuți și intoleranți, de care nu te poți apropia, fără-ca să fi insultat. Idem.

Cronică.

Regele și Regina României au sosit la Viena Mercuri seara la 3 oare; au stat în gară puțin timp și apoi au plecat mai departe.

*

Teatru maghiar în Sibiu. Astăzi își va începe seria reprezentațiunilor trupa maghiară teatrală, sub direcțiunea d-lui Francisc Váradi, în teatru orașenesc cu piesa: „Doi candidați” sau „Calea oabla e cea mai bună,” comedie în 2 acte după Alboni de Dr. George Fésüs. Cu privilegiul acesta se va produce și renumitul căpitan american Ira Pain, cel mai renumit pușcător al secolului nostru. Atragem

atențiunea publicului și asupra d-lui Pain, care, precum se dice, face minuni în ceea-ce privește datul la semn. Numai mâne și poimâne se va mai produce.

*

Petrecere de vară la Alba-Iulia. Curatorul bisericii greco-cat. din Alba-Iulia va arangia o „Petrecere de vară” la 15/27 August 1885, în arena de vară dela hotelul „Soare” în favorul scoalei gr.-cat edificînd din Alba-Iulia lipoveni. Președinte Grigoriu Elecheșiu, protopop gr.-cat. Cassar Iosif Roman, comerciant. Prețul intrării: de persoană 1 fl., de familie 2 fl. Începutul la 6 oare d. m. Oferte marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe calea diaristică.

*

Junimea română studioasă din giurul Seliștei va arangia o „Petrecere de vară” la 15/27 August 1885 în „Bercul Junilor” din Galeș. Începutul la 2 oare d. a. Prețul de intrare de persoană 50 cr., de familie 1 fl. v. a. Eventualul venit curat este destinat unui scop filantropic.

*

Regele Bavariei. Din Berlin se scrie, că e inevitabilă publicarea concursului asupra averii regelui Bavariei.

*

Reuniunea pentru răspîndirea limbei și a culturii maghiare în comitatul Torontalului își va ține la 30 l. c. n. adunarea de constituire. „Budapester Tagblatt” dice, că însuflețirea populațiunii pentru această reuniune e mare. (?)

*

Dacă e adevărat? „Pesti Napló” ne spune, că pentru ziua de 20, ziua sf. Stefan, regele Ungariei, atîta public a călătorit către Budapesta, încât trenurile nu puteau primi pe toți călătorii, și sosiau totdeauna cu o oarecare întârziere la Budapesta. — Nu cumva pentru greutate?

*

Neaudeț. Sub acest titlu „Budapester Tagblatt” scrie următoarele: Ni se scrie din Ciocova: Aceia, cari se miră, că la noi emigrațiunea ia dimensiuni atât de îngrijitoare, nu vor mai afla atât de neexplicabilă această aparițiune regretabilă, dacă le vom constata că stăpînirea fundatiunală pentru o restanță de 2 fl. 92 cr. și 7 fl. 36 cr. spese, executăz imobilele respectivului țeran și le licitează. Stăpînirea fundatiunală o adecă ministrul de culte și instrucțiune. Dacă dar' aceasta îi face pe oameni cerșitori pentru o datoriă atât de mică, acesta e un grad de neconsiderațiune, care nu poate rămîne neconsiderat.

*

Oaspeții francezi ai Maghiarilor. E dureros lucru să nu poți primi cum îți place pe nise oaspeți, cari îți vin la casă, și aceasta de frica vecinului. Cam așa o pătesc Maghiarii cu oaspeții francezi. E lucru cunoscut, că Maghiarii sînt deprinși a face larmă când sînt „însuflețiți” pentru ceva. Așa au făcut cu ocaziunea venirii Cehilor la expoziția din Budapesta, dar' au fost siliți să mai scadă din această dragoste îndată ce aliații lor Nemți din Viena au dorit aceasta; ba au trebuit să reducă chiar la nimic prietenia cehă. Ni e frică, că tot așa au să o pătească și Francezii cu însuflețirea și asigurările de prietenie din partea Maghiarilor. Până acum dela Berlin nu a venit nici o ochire, și totuși un diar maghiar, care era mai îndrăgostit de oaspeții francezi a „binevoit” a-i asigura pe cei din Germania, că entuziasmul dovedit de Maghiari față cu Francezii veniți în Ungaria, n'are a face nimic cu tendențe politice. Se vor fi mai dat și alte asigurări mai competente. Îndată ce Francezii vor părăsi Ungaria, vom fi puși în neplăcuta poziție de a ceti scusele Maghiarilor față cu dl Bismarck. Dar' să așteptăm. Constatăm însă că ne vine ca și când totă excursiunea către Seghedin nu ar fi decît a-i ascunde pe bineveniții oaspeți. De altcum Maghiarii ar pute fi siguri, că pe d. Bismarck nu-l va gena mult însuflețirea chiar din partea Maghiarilor.

*

Convenția comercială cu România. Camera comercială din Reichenberg a adresat ministrului de comerț austriac un memorandum privitor la convențiunea cu România. Conform părerilor emise în acest memorandum, noul tarif vamal protecționist al României e în faptă o măsură de presiune. Camera din Reichenberg se declară pentru reînnoirea convențiunii comerciale pe baza unui tarif de maioră favorizare, dar' cere pentru supușii austro-ungari în comerț, navigațiune, colonizare, cumpărarea de mobile și imobile, toate acele avantagii, cari s'au acordat supușilor englezi. Tarifele vamale ale convenției actuale sînt a se reduce. Pentru a face sfîrșit volnicilor funcționarilor români de vamă, e de a se face o specificațiune amănunțită a mărfurilor. Ca remediu în contra șicanelor cumpărătorilor români, camera cere tarif liber pentru marfa retractată de importatori sau neridicată de adresat. În sfîrșit camera pledează pentru reducerea tarifului pe căile ferate austro-ungare.

Director: Ioan Slavici.

Redactor responsabil: Cornel Pop Păcurar

Sciri economice.

Piața din Cernăuți pro 100 chlg. (paritate) ab Cernăuți: grâu, de prima calitate fl. 6.60 până fl. 6.90; secară primă nouă fl. 5.—; orș (de bererie) fl. —.—; ovės vechiu domn. fl. 4.60 până fl. 4.80; nou pe timp fl. 4.60 până —.—; rapița de eană fl. 9.50 până fl. 9.75; cânepă fl. 8.—; până fl. 8.20; păpușoiu prompt fl. 5.35 până fl. 5.45; unquantin fl. 5.70 până fl. 5.80; trifoiu fl. —.—; spirt pro 10.000 litre crud prompt fl. 26.—; Valutele: 20 franci fl. 8.44; ban: 5.87; marfă 5.93; ruble în hârtie b. 1.23 marfă 1.23^{1/2} Napoleondor b. 9.88; m.: 9.94; 200 de mărci: b. 61.25 m. — 61.50 cr.

Industria în România. Cetim în „Economia Națională” din București următoarele: „Un început bun, un exemplu care merită să fie imitat: Direcțiunea generală a căilor ferate în dorința de a contribui la încurajarea industriei naționale, a luat măsuri, ca numeroșii sei impiegați și oameni de serviciu să poarte costume confecționate din postavuri fabricate în țeară. Au trimis mostre două fabrici române, aceea a d-lui Cuculescu din Pitești și a d-lui Pop din București. Stofele sunt bune și pot înlocui toate bine fabricatele austriece întrebuințate până acum. Cu toate acestea cele două fabrici producând numai stofe de rînd, uniforme impiegaților superiori se vor confecționa tot din stofe străine. Ne pare rău, că dl Colonel Alcaz nu procură aceste stofe. Noi îl rugăm atât în interesul d-sale, cât și al născendei noastre industrie, să facă tot ce este cu putință pentru a lua asupra sa procurarea postavului trebuincios, și aceasta cu atât mai mult, că nu se cer calități extrafine. Mergem și mai departe: rugăm pe direcțiunea căilor ferate și indemnăm pe impiegați a purta chiar stofe mai ordinare numai să fie proveniență română. Sîntem siguri că postavul ce ar fabrica dl Alcaz, nu ar fi întru nimic inferior celui adus din Austria puțină bunăvoință pentru a face un pas înainte.

„Direcțiunea căilor ferate numără cu miile impiegații sei; prin urmare o clientelă atât de numeroasă va încuraja mult fabricațiunea indigenă.

„Este de dorit ca acest exemplu să fie imitat decătră toate administrațiunile cele mari precum sînt telegrafele și postele, regia tutunului și a sărei; Internatele Statului, și altele.

„Nu mai vorbim de armată, căci acesteia i se procură postavul de dl Alcaz. Chiar armata însă are trebuință de o cătățime mare de pânză, și aceasta ar trebui ca fără amănare să se procure din țeară.

Atragem atențiunea guvernului asupra acestei cestiuni și-l rugăm a-i da toată atențiunea, ce merită mai cu seamă în momentele de față. Caută în cartioanele senatului și va găsi un proiect de lege votat, sînt patru ani, de cameră și care îl obligă a-i procura din țeară toate efectele trebuitoare pentru armată și alte servicii.

„Astăzi când toți pare că ne-am pîtruns de necesitatea unei industrie române, este timp să înțelegem, că industria nu se poate întemeia numai cu legi, cu vorbe; că pentru a exista, ori-ce industrie are nevoie de o clientelă, căreia să-i desfășoare produsele sale; că la noi clientul imediat trebuie să fie statul, căci el poate să cumpere de unde voese; că, așa fiind, dacă în adevăr dorim serios înființarea unei industrie, trebuie să căutăm a încuraja aceea ce se produce, dînd preferință producțiunii naționale. Procedînd altfel, ne expunem a fi bănuți, că ne prefacem a dori înființarea unei industrie și aceasta pentru a face cor cu opiniunea publică; ear' când este vorba de fapte, trecem alături cu producțiunea indigenă și alergăm tot la fabricatele străine. Să dovedim că facem tot pentru a ne merita o asemenea presupunere, și putem face aceasta cu cea mai mare înlesnire, deoarece ce nu ni se cere decăt puțină bunăvoință.”

Piața din Mediaș, 20 August. Grâu hectolitra fl. 5.—; până fl. 5.50; grâu mestecat fl. 4.— până fl. 4.50; secară fl. 3.— până fl. 3.30; orșul —.— până fl. —.—; ovșul fl. 2.— până fl. 2.20; cucuruzul fl. 3.25 până fl. 4.—; seminta de cânepă fl. —.— până fl. —.—; crumpele fl. 1.50 până fl. 1.75; mîlaiul hectolitra fl. 14.— până fl. —.—; mazerea fl. 8.— până fl. 10.—; fasolea fl. 4.— până fl. 4.50; linteia fl. —.— până fl. —.—; chiminul (secăreana) fl. 40.— până fl. —.—; sîu brut 100 kilo

grami fl. 30.— până fl. 36.—; lumini de sîu vîrsate fl. 54.— până fl. —.—; unsoarea de porc fl. 55.— până fl. 60.—; slîmina fl. 55.— până fl. 60.—; cânepa fl. 42.— până fl. 44.—; fînul fl. 2.40 până fl. 2.65; sîpunul 100 bucăți fl. 26.— până fl. 40.—; spiritul gradul 10 cr.; carnea de vită kilo 40 până —.— cr.; carnea de vițel 32 până 36 cr.; carnea de porc 40 cr.

Tîrgul de rîmători în Steinbruch. În 19 August n. s'a notat: unguresci bîtrîni grei 39 cr. până 40.— cr., unguresci grei, tineri 41.— cr. până 42.— cr., de mijloc 42.— cr. până 43.— cr., ușori 42.— cr. până 43.— cr., marfă țerănească, grea 41.— cr. până 42.— cr., de mijloc 41.— cr. până 42.— cr., ușoară 42.— cr. până 43.— cr., romănesci de Bakony, grei 37.— cr. până 38.— cr., transito de mijloc 38.— cr. până 38^{1/2} cr., transito ușori —.— cr. până —.— cr., transito sîrbesci grei 40.— cr. până 42.— cr., transito de mijloc 40.— cr. până 42.— cr., transito ușori 40.— cr. până 42.— cr., în-grășați cu ghindă —.— cr. până —.— cr. per 4% cumpeniți la gară.

Cursul la bursa de mărfuri din Budapesta

dela 19 August st. n.
Grâu (din Banat): 72—73 Kilo fl. —.— până —.—
74—79 Kilo fl. —.— până —.—, (lîngă Tisza) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.80 până 8.45, (de Pesta) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.70 până 8.35, (de Alba-Regală) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.70 până 8.35, (de Bacskă) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. —.— până —.—, (din Ungaria de nord) 72—74 Kilo fl. —.— până —.—, 74—79 Kilo fl. 7.30 până 7.80.
Sîcara (ungurească) 70—72 Kilo fl. 6.20 până 6.40.
Orș (nutreț): 60—62 Kilo fl. 5.40 până 5.85; (de berărie) 62—84 Kilo fl. 7.— până 8.—.
Ovșs (unguresc) 37—40 Kilo fl. 6.05 până 6.25.
Cucuruz (de Banat): dela fl. 5.40 până 5.45; de alt soi fl. 5.35 până 5.40.
Rapița fl. 10.— până 11.—; de Banat fl. 11^{1/2} până 11^{3/8}.
Mîlaiu (unguresc): fl. 5.80 până 6.25.

Timpul de furnisare.

Grâu (primăvară) 75 Kilo fl. 8.07 până 8.09 (per Septembrie—Octombrie) Kilo fl. 7.42 până 7.44.
Sîcara (primăvară) 69^{1/10} Kilo fl. 6.23 până 6.25.
Cucuruzul (Maiu—Iunie) fl. 5.25 până 5.26.

Bursa de București.

Cota oficială dela 19 August st. n. 1885.
Renta amort. (5%) . . . Cump. 43^{1/2} vînd. 93.—
„Rur. conv. (6%) . . . „ — „ —
Acț. de asig. Dacia-Rom. 281.— „ —
Banca națională a României 1230.— „ —
Impr. oraș. București 30.— „ 31.—
Credit mob. rom. — „ —
Acț. de asig. Națională 226^{1/2} „ —
Serisuri fonciare urbane (5%) 89^{1/4} „ —
Societ. const. 173^{1/2} „ 230.—
Schimb 4 luni — „ 34.—
Aur — „ 10.80

Bursa de Viena

din 20 August st. n. 1885.

Rentă de aur ung. 6% —.—
„ „ „ 4% 98.80
„ „ hârtie „ 5% 92.35
Imprumutul căilor ferate ung. 148.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune) 98.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune) 125.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune) 109.20
Bonuri rurale ung. 103.25
„ „ „ cu cl. de sortare 102.50
„ „ „ bănățene-timișene 103.—
„ „ „ cu cl. de sortare 102.50
„ „ „ transilvane 102.—
„ „ „ croato-slavone 102.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin 97.75
Imprumut cu premiu ung. 117.60
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin 122.—
Rentă de hârtie austriacă 82.85
„ „ argint austriacă 83.55
Rentă de aur austriacă 109.10
Losuri austr. din 1860 139.50
Acțiunile băncii austro-ungare 873.—
„ „ „ austr. 289.—
„ „ „ de credit ung. 185.80
Argintul —.—
Galbeni împărătesci 5.91
Napoleon-d'ori 9.90
Mărci 100 imp. germane 61.30
Londra 10 Livres sterline 124.85

Cursul pieței din Sibiu.

din 20 August st. n. 1885.

Hârtie-monetă română . . . Cump. 8.82 vînd. 8.90
Lire turcesci 11.10 „ 11.15
Imperiali 10.10 „ 10.15
Ruble rusești 1.21 „ 1.23

În mijlocul unei familii
române oneste se primesc
scolari în cuartir și cu în-
treg viptul. 174 [1—3]

Hechtgasse Nr. 3.

Băieți de scoală
se primesc în cuartir și vipt.
Strada Hecht Nr 46. 173 [1—3]

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1885.

Budapesta—Predeal					Predeal—Budapesta					Budapesta—Arad—Teiuș					Teiuș—Arad—Budapesta					Copsa mică—Sibiiu				
	Tren omnibus	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren de porțano		Tren de porțano	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren omnibus		Tren de porțano	Tren de porțano	Tren omnibus	Tren omnibus		Tren de porțano	Tren omnibus	Tren de porțano	Tren accelerat					
Viena	—	7.15	—	—	București	—	5.—	7.45	—	Viena	7.15	11.—	—	—	Teiuș	12.39	11.09	3.56	5.20	Copsa mică	—	—	3.02	1.11
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	Predeal	—	9.47	12.50	—	Budapesta	1.45	8.05	8.—	—	Alba-Iulia	1.10	11.56	4.27	5.57	Șeica mare	—	—	3.30	1.32
Szolnok	11.22	3.51	7.29	9.26	Timiș	—	10.11	1.40	—	Szolnok	4.02	11.02	12.—	—	Vințul de jos	—	12.20	4.53	—	Loamneș	—	—	3.47	2.01
P. Ladány	2.25	5.28	8.27	11.40	Brașov	{	10.44	2.27	—	Arad	7.53	3.37	5.55	—	Șibot	—	12.25	5.19	—	Ocna	—	—	4.09	2.24
Oradea-mare	{	5.33	6.46	—	{	6.22	10.51	2.55	—	{	4.—	6.05	—	Orăștia	—	1.19	5.41	—	Sibiiu	—	—	4.26	2.44	
Varad-Velencze	—	—	9.37	1.52	Feldioara	7.01	11.18	3.38	—	Glogovaț	—	4.13	6.19	Simeria (Piski)	—	1.48	6.08	—	Sibiiu	—	—	10.25	11.47	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.45	2.—	Apatia	7.33	11.36	4.17	—	Györök	—	4.38	6.46	Deva	—	2.35	6.39	—	Ocna	—	—	10.46	12.05	
Mező-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	Ágostonfalva	8.01	11.51	4.47	—	Pauliș	—	4.51	7.—	Branicica	—	3.04	7.04	—	Loamneș	—	—	11.09	12.29	
Rév	—	7.42	11.36	3.18	Homorod	8.45	12.23	5.42	—	Radna-Lipova	—	5.10	7.23	Ilia	—	3.36	7.29	—	Șeica mare	—	—	11.32	12.50	
Bratca	—	—	12.10	3.41	Hașfalău	10.10	1.19	7.37	—	Conop	—	5.38	7.51	Gurasada	—	3.50	7.41	—	Copsa mică	—	—	11.52	1.07	
Bucia	—	—	12.43	4.01	Sighisoara	10.39	1.37	8.21	—	Bérvava	—	5.57	8.10	Zam	—	4.25	8.12	—						
Cucia	—	8.31	1.31	4.26	Elisabetopol	11.19	2.05	9.05	—	Soborșin	—	6.42	8.58	Soborșin	—	5.09	8.49	—						
Huedin	—	9.01	2.56	5.08	Mediaș	11.54	2.25	9.13	—	Zam	—	7.14	9.28	Bérvava	—	5.56	9.29	—						
Stana	—	—	3.29	5.27	Copsa mică	{	12.12	2.36	10.02	Gurasada	—	7.43	9.56	Conop	—	6.18	9.49	—						
Aghiriș	—	—	4.—	5.50	{	12.37	2.41	6.—	—	Ilia	—	8.01	10.17	Radna-Lipova	—	6.57	10.23	6.14						
Ghirbău	—	—	4.18	6.02	Micăsasa	12.56	—	6.20	—	Branicica	—	8.21	10.38	Pauliș	—	7.12	10.37	6.30						
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	Blaj	1.30	3.13	6.59	—	Deva	—	8.47	11.05	Györök	—	7.27	10.52	6.47						
Cluj	{	10.01	5.05	6.43	Crăciunel	1.45	—	7.15	—	Simeria (Piski)	—	9.40	11.55	Glogovaț	—	7.56	11.18	7.17						
Apahida	12.05	10.16	—	7.03	Teiuș	2.34	3.45	7.43	—	Orăștia	—	10.10	12.24	Șibot	—	8.10	11.32	7.32						
Ghirliș	12.31	—	—	7.26	Aiud	2.55	4.01	8.—	—	Șibot	—	10.34	12.53	Vințul de jos	—	9.—	12.20	8.10						
Cucerdea	2.16	11.25	—	8.54	Vințul de sus	3.17	—	8.29	—	Alba-Iulia	2.56	6.59	11.21	1.40	Teiuș	—	2.39	4.53	12.—					
Uioara	3.41	—	—	9.43	Uioara	3.24	—	8.55	—	Teiuș	3.30	7.33	12.05	2.24	Budapesta	—	7.10	8.16	2.10					
Vințul de sus	3.50	—	—	9.58	Cucerdea	3.36	4.29	9.04	—	Simeria (Piski)—Petroșeni	—	—	—	—	Viena	—	—	6.05	8.—					
Aiud	4.25	12.08	—	10.24	Ghirliș	4.11	4.50	9.32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Teiuș	5.10	12.29	—	10.59	Apahida	5.36	—	10.32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Crăciunel	5.44	—	—	11.28	{	5.56	5.58	12.32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Blaj	6.02	12.57	—	11.44	Cluj	6.08	6.08	12.59	8.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	Nedeșdu	6.29	—	—	8.34	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Copsa mică	7.—	1.32	5.40	1.01	Ghirbău	6.45	—	—	8.59	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Mediaș	—	1.45	6.01	1.22	Aghiriș	7.—	—	—	9.56	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Elisabetopol	—	2.06	6.40	1.56	Stana	7.26	—	—	10.16	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Sighisoara	—	2.38	7.35	2.44	Huedin	7.48	7.14	—	11.04	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Hașfalău	—	2.50	8.01	3.02	Cucia	8.28	7.43	—	12.17	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Homorod	—	3.48	10.05	4.41	Bucia	8.47	—	—	12.47	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Ágostonfalva	—	4.19	11.02	5.30	Bratca	9.06	—	—	1.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Apatia	—	4.34	11.37	6.03	Rév	9.26	8.22	—	2.05	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Feldioara	—	4.53	12.32	6.35	Mező-Telegd	10.01	8.48	—	3.08	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Brașov	{	5.20	1.09	7.14	Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Timiș	—	6.07	2.48	—	Varad-Velencze	10.30	—	—	3.55	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Predeal	—	7.30	3.23	—	Oradea-mare	{	10.37	9.13	4.06	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
București	—	11.35	9.40	—	{	10.51	9.18	10.37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
					P. Ladány	12.50	10.88	1.45	5.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
					Szolnok	3.06	12.14	5.34	8.22	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
					Budapesta	6.—	2.10	10.05	10.30	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
					Viena	3.—	8.—	6.05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						

Nota: Numerii încadrați cu linii groase înseamnă oarele de noapte.